

A jövő kihívásaira való felkészülés a múlt alapján

Paschal Donohoe, a pénzügyekért, közkiadásokért és reformokért felelős ír miniszter beszámol a *Panorama* magazinnak Írország uniós tagságából fakadó előnyeiről és eredményeiről, valamint a további kötelezettségvállalások iránti affinitásáról, amivel prezentálja az uniós polgárok számára az EU hozzáadott értékét és róluk szóló tevékenységeit.

Írország 2018-ban ünnepli uniós tagságának 45. évét. Mesélne nekünk az ország ez idő alatti fejlődéséről és az EREFA, illetve esb-alapok szerepéről?

Írország az Európai Unió rendkívül büszke és elkötelezett tagja. 1973. január 1-jén, amikor csatlakoztunk az EU-hoz, az ország GDP-je az uniós átlag 67%-a volt. Ez mostanra már majdnem 180%, az uniós költségvetés nettó kedvezményezettjéből pedig nettó befizetővé váltunk.

Írország kereskedelem- és iparpolitikáját az uniós csatlakozás idején évtizedekig a protekcionizmus és az önellátás határozták meg. Ezek a befelé tekintő politi-

kák gyenge gazdasági növekedést, magas munkanélküliségi rátát és tömeges kivándorlást eredményeztek.

Írország jelenleg rendkívül nyitottan tekint kifelé. Az exportált termékek 13%-át fogadó Egyesült Királyság továbbra is az egyik legjelentősebb kereskedelmi partnerünk, az exporttermékek 52%-a pedig az USA-ba irányul. Írország a pénzügyi szolgáltatások negyedik legnagyobb exportőre az EU-ban, a 20 legjelentősebb globális bankból 15 írországi székhelyű, a világ globális légitollójának 26%-át pedig ugyancsak írországi székhelyű légitársaságok irányítják.

Az elmúlt évtizedben noha számos kihívással – többek között a bankválsággal és az azt követő recesszióval – kellett szembenéznünk, az ír gazdaság jelen pillanatban erős pozícióval rendelkezik. Európában a legmagasabb GDP növekedéssel büszkélkedhetünk (2017-ben 7,8%), a munkanélküliségi rátánk pedig jelenleg 5,9% (2018. április).

Természetesen nem mindent az uniós tagságnak köszönhetünk. A tagság azonban – beleértve a kohéziós politika hosszú évek óta tartó jelentős hozzájárulásait – számos lehetőséget biztosított Írország számára, továbbá gazdasági és társadalmi fejlődésünkhöz is nagy mértékben hozzájárult.

Ez a gazdasági átalakulás pedig leginkább polgáraink életének javulásában mutatkozik meg. A magasabb életszínvonal, a munkavállalóink védelmét szolgáló szilárd munkajog, a családokat védelmező élelmiszer-biztonsági rendelet és a környezetvédelmi intézkedéseink a jövő generációi számára mind-mind erről tanúskodnak.

A legutóbbi (2018. májusi) Eurobarométer felmérés eredményei alapján az ír polgárok 81%-a véli úgy, hogy az uniós tagság jó dolog, míg uniós szinten ez csak 60%. Az írországi emberek 74%-a elégedett a demokrácia működésével az EU-ban, 62%-a (32%-os uniós átlag mellett) pedig úgy gondolja, hogy az EU-ban folyó tevékenységek iránya összességében jó.

A strukturális alapok szerepe Írországban és az újabb tagállamokban ma is jelentős. Az uniós finanszírozás például kulcsfontosságú szerepet játszott a kritikus fizikai infrastruktúrák felújításában, továbbá – a nálunk mindig is prioritást élvező – oktatásra és képzésre, valamint kutatásra, fejlesztésre és innovációra irányuló beruházásokat is megalapozta.

Az EU ugyancsak jelentős politikai szerepet tölt be az észak-írországi békefolyamatban. 1995 óta az egymást követő békeprogramok összesen 2,26 milliárd EUR értékben járultak hozzá Észak-Írország és Írország határ menti megyéinek (Cavan, Donegal, Leitrim, Louth, Monaghan és Sligo) gazdaságához. Ez a program a közösségek megbékítését és a közös jövő megalapozását elősegítő projekteket támogatja. 1991 óta az egymást követő Interreg programok mintegy 1,13 milliárd EUR összeggel támogatták Észak-Írország, Írország határ menti régióinak, 2007 óta pedig Nyugat-Skócia gazdaságát. Az említett programok mindegyike jelentős mértékben ösztönzi a regionális fejlődés határokon átnyúló dimenzióját. A két program strukturális alapok keretében nyújtott támogatása nemcsak jelentős finanszírozási forrás, hanem az EU békeateremtésre és megbékélésre irányuló, folyamatos kötelezettségvállalásának fontos része.

Milyen módon változott meg Írország hozzáállása az uniós alapok felhasználásával kapcsolatban az ír gazdaságban és társadalomban bekövetkező változások hatására?

Írország a múltban jelentős mértékben profitált a strukturális alapokból, a gazdaságunk fellendülésével azonban ez fokozatosan csökkent: az 1994–1999 közötti programozási időszakban 5,4 milliárd EUR, míg 2014–2020 között 1,2 milliárd EUR értékű finanszírozásban részesült az ország. Ez a beruházás korábban túlnyomó részt a fizikai infrastruktúrát célozta, illetve a következő nagyprojektek támogatására irányult: öt jelentős városközi autópálya, a dublini alagút (Dublin Port Tunnel), az M50 körgyűrű megépítése, és számos nagyszabású tömegközlekedési projekt támogatása, beleértve Dublin elővárosi vasúti és villamosrendszereit. A fizikai tőkére irányuló kiadások mellett azonban jelentős beruházás irányult a humán erőforrás fejlesztésére is a munkavállalók oktatása és képzése, továbbképzése, valamint a kutatási kapacitás előmozdítása révén.

Az ERFA 2014–2020 közötti időszakon belüli társfinanszírozásai – figyelembe véve az ír és a globális gazdaság változó jellegét – jelenleg elsősorban a következő területeket érintő projektekre összpontosítanak: kutatás és innováció, IKT, digitális gazdaság, kkv-k versenyképességének támogatása, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás; eközben az ESZA beruházásai az oktatás és képzés támogatásával továbbra is az emberekre irányulnak. Ezek a beruházások elősegítik a fenntartható munkahelyek létrehozását, globális exportok ösztönzését és a gazdasági növekedés alátámasztását.

A Horizont 2020 és utódprogramjai, az Erasmus, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz, a COSME uniós szintű programjai és számos egyéb kisebb program keretében további finanszírozási lehetőségek állnak majd rendelkezésre.

A tapasztalat azt mutatja, hogy Írország a múltban nagy mértékben profitált az uniós finanszírozásból, az utóbbi években pedig az ERFA kutatásra és innovációra, illetve a kkv-k versenyképességére irányuló társfinanszírozásaiból. A beruházások eredményei milyen mértékben felelnek meg várakozásaiknak? Továbbra is szüksége van Írországnak ilyen beruházásokra? Melyek Írország legfőbb lehetőségei?

Írország az évek során valóban jelentős mértékben profitált az uniós támogatásból, az alapokat pedig hatékonyan és eredményesen használta fel.

A kiadási területeket tekintve a fókusz – a fokozott globális verseny és a felgyorsult változások tükrében – a fizikai, infrastrukturális beruházásokról a kutatás, az innováció és a kkv-k fejlesztési támogatásának irányába mozdult el. Írország jelenlegi kutatási célja, hogy a kutatásra és innovációra (K+I) irányuló bruttó (állami és magán-) beruházás 2020-ra a bruttó nemzeti termék (GNP) 2,5%-ára növekedjen. Az elmúlt évek állami és magánkiadásainak növekedése ellenére – beleértve az uniós társbefektetésekből származó támogatást is – e cél elérése még várat magára. Ez részben az erős gazdasági teljesítményünknek és a GNP elmúlt években tapasztalható, folyamatos, éves szintű növekedési arányának tudható be. Az IMF és az EU is kiemelte a K+I-re irányuló állami beruházások mértékét országspecifikus ajánlásában, a folyamatos, fokozott támogatás tehát 2020 után is változatlanul kulcsfontosságú prioritás marad.

A tudományos és technológiai előrehaladás egyre gyorsabb, nekünk pedig egy folyamatosan változó és intenzív versenyt diktáló globális környezetben kell versenyképesnek maradnunk. A változás kíméletlen természetével csak fokozott K+I támogatással és élvonalban álló ír vállalkozásokkal tudunk lépést tartani. Felsőoktatási intézményeinknek olyan hallgatókat

„*A fókusz – a fokozott globális verseny és a felgyorsult változások tükrében – a kutatás, az innováció és a kkv-k fejlesztési támogatásának irányába mozdult el.*”

kell képezniük, akik rendelkeznek a megfelelő képzettséggel ahhoz, hogy az új generációs technológiák és a tudományos áttörések előfutáiraiként és vezetőiként globális szereplőkké válhassanak.

Írország előtt valódi lehetőségek állnak. A gyógyszeripar, az IKT vagy a pénzügyi szolgáltatások terén elért eredményeiket tekintve szilárd alapokra építhetünk. A robbanásszerű változások új generációja számára történő kapacitásépítésre, a mesterséges intelligencia hasznosítására, a cégek új piaci lehetőségek azonosításában és megcélzásában történő támogatására, valamint a kutató- és technológiaközpontjaink változással lépést tartó színvonalára összpontosítunk. Az ERFA e tekintetben továbbra is jelentős finanszírozási tényező. Az uniós tagállamok napjainkban nem egymással versengenek, hanem valamennyien egy intenzív versenyt diktáló és változékony globális piaci szintéren működnek.

Milyen reményekkel tekint a következő, 2021–2027 közötti ERFA támogatási időszakra, és véleménye szerint melyek az Írország előtt álló legfőbb kihívások?

Kétségtelen, hogy a kohéziós politika következő fordulójának kidolgozására egy Írország és Európa szempontjából is jelentős változásokkal terhelt időszakban kerül sor, gondoljunk csak a Brexittel, a migrációval, a biztonsággal és a terrorizmussal kapcsolatos problémákra.

Írország úgy véli, hogy az uniós szintű kiadások mértékét a rendelkezésre álló finanszírozás mértékével arányosan és annak megfelelően kell meghatározni, valamint a 2020 utáni többéves pénzügyi keret prioritásait és célkitűzéseit is ebben a kontextusban kell kidolgozni. Ahogy már korábban is említettem, Ír-

szág elismeri és rendkívüli módon értékeli uniós tagságát. Írország nettó befizetőként nyitott az uniós költségvetésbe irányuló kifizetései növelésére. Úgy gondolom azonban, hogy bár fel kell készülnünk az EU változó prioritásaira és kihívásaira, nem veszhetjük szem elől a hagyományos szakpolitikák – köztük a mezőgazdaság és a kohézió – értékét és hozzájárulásait sem.

Az Írország előtt álló kihívásokat tekintve a Brexit valóban jelentős problémának számít, ezt már európai kollégáink is felismerték. Hálásak vagyunk a tárgyalások során nyújtott támogatásokért; ez is csak az EU-27 változatlan erejét és egységét bizonyítja. Az igencsak jelentős kereskedelmi kapcsolatokon és fizikai kihívásokon kívül egyedi és érzékeny történelmi szálak fűznek legközelebbi szomszédunkhoz. Az Írország és Észak-Írország határaival kapcsolatos tárgyalások komplexitása is erről tanúskodik.

Rendkívül fontos ennélfogva, hogy az ERFA-hoz hasonló beruházási, illetve a PEACE (béke-) és az INTERREG programok a Brexitet követően is fennmaradjanak. Úgy vélem, hogy egy tagállam sem kerülhet aránytalanul hátrányos helyzetbe az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésére irányuló döntésének eredményeképp. Fontos, hogy az EU valamennyi rendelkezésre álló eszközt – többek között a kohéziós politikát is – felhasználja annak érdekében, hogy gyakorlati szolidaritást tanúsítson és támogatást biztosítson valamennyi – különösen a kívülről érkező kihívások, így a Brexit által is érintett – régió számára.

Írország kicsi és nyitott gazdaságként valamelyest ki van téve a külső gazdasági sokkhatásoknak. A veszélyek és lehetőségek valójában azonban az érem két oldalát képezik. Az új generációs innovációk előrelépése és kezelése, a

kifinomult és sokszínű fogyasztói igények kielégítése, az új, kialakulóban lévő piacokba történő folyamatos belépés és a versenyképesség megőrzése révén jobban megbirkózhatunk valamelyik kereskedelmi területünk hanyatlásával.

Az esb-alapok következő finanszírozási időszaka tekintetében őszintén remélem, hogy gyakorlati szempontból minden meg lesz téve azért, hogy a szakpolitika gyakorlati megvalósítása a lehető legegyszerűbb és legkönnyebb legyen. Mi magunk a hatékonyság fokozásához járulunk hozzá az uniós adófizetők szempontjából, és törekszünk a kedvező, gyakorlati eredmények gyarapítására. Ez igencsak látható módon bizonyítja a valós európai hozzáadott értéket, és megmutatja az európai polgárok számára, hogy az Unió értük van.

Írország – elismerve az uniós tagságából fakadó értékeket – nyitott arra, hogy többet fizessen az uniós költségvetésbe – amíg az további európai értékeket generál. Érdeklődéssel várjuk a tagállamokkal, valamint az Európai Bizottság és a Parlament tagjaival való szoros együttműködést, amely a szakpolitikák fejlesztésére és a források megfelelő elosztásának biztosítására irányul a következő években. Közös erőfeszítésről van szó, Írország pedig – uniós tagságának eredményességét szem előtt tartva – készen áll arra, hogy lelkesen kivegye részét ebből. ■